

НАПРЯМ І. ГЕНДЕР В СОЦІОКУЛЬТУРНИХ РЕАЛІЯХ ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

ПРОГРАМА «INTERCULTURAL CITIES» ЯК СТРАТЕГІЧНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІЕТНІЧНИХ МІСТ

Афанасьєва Л.В., к.філос.н., доцент, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

Визнання різних культур включає різноманітність в офіційному діалозі та комунікаціях, адаптацію урядових інституцій та недержавних установ до етнорізноманітних учасників та користувачів, які б забезпечували відкритість та достатню гнучкість цих організацій у запровадженні нововведень на основі різних етнокультурних походжень. Звичайно такий підхід потребує розробки довгострокової стратегії з метою трансформації соціального та суспільного простору, інституцій, та громадської культури.

В основі цього підходу знаходиться поняття переваги розмаїття, яке означає, що розмаїття – це не загроза, а перевага для спільнот за умови компетентного керівництва; робота з концепцією різноманітності - це не спосіб міського брендингу, а філософія управління і визначення громадської політики. Звісно, міським установам і службовцям потрібен певний рівень (етнокультурної) компетентності, щоб бути спроможними впоратися з серйозними змінами, непередбаченими ситуаціями та конфліктами, пов'язаними з різноманітністю [1].

З 2008р. Програма Ради Європи «Інтеркультурні Міста» [1] працює над тим, щоб підвищувати таку компетентність та допомогти містам-учасникам одноіменної європейської мережі переглянути свою політику через лінзи інтеркультурності, розробити всеосяжні інтеркультурні стратегії з метою позитивного управління різноманітністю і реалізування переваги такого етнокультурного розмаїття для міст. Програма також пропонує набір аналітичних і практичних інструментів, що допомагають місцевим акторам оцінити їх прогрес на різних етапах процесу [1].

Інтеркультурне місто – це спільнота, в якій культурне розмаїття вважається цінною якістю і в якій превалюють принципи взаєморозуміння, взаємної поваги та рівності. Соціальна структура та щоденна взаємодія такої громади – представників різних етнокультурних груп та корінних жителів – визначаються взаємністю, справедливістю, повагою, прийнятністю, розумінням, свободою, розмаїттям, бажанням співпрацювати і мирно співпроживати. Інтеркультурне місто дотримується інклюзивної політики, зосереджуючись на інтеркультурних зв'язках, відносинах, взаємному пізнанню різних культур, та на принципах взаємодії та поваги один до одного. Інтеркультурні міста розробляють стратегії та політику, яка заохочує представників різних культур зустрічатися, «перетинатися» та змішуватися. Перетинаючи етно-культурні кордони між

«більшістю» та «меншинами», ці міста сприяють взаємному збагаченню «домінуючих» і «суб» культур, місцевостей, класів, релігій, дисциплін та напрямів, що слугує джерелом культурної, соціальної, громадської та економічної інновації. Концепція «інтеркультурні міста» (включаючи ідеї «Інтеркультурних лінз», «Аналітичної таблиці інтеркультурного міста з десяти кроків», «показників інтеркультурності») бере свій початок у проведеному організацією Comedia [2] дослідженні відносин між змінами в житті міста і культурним розмаїттям де була запропонована нова концептуальна основа для управління етнокультурною різноманітністю в міських умовах.

Програма Ради Європи «Інтеркультурні міста» прагне розширити і поглибити параметри обговорення цих питань шляхом їх переведення з заголовків статей в реальність – туди, де люди живуть спільно і створюють свої міста на основі щоденної взаємодії. Слід зазначити, що її розробники запропонували й практичні політичні кроки та методи, які могли б бути прийняті й успішно використані містами в різних країнах.

Одинадцять міст – Ліон, Люблін, Іжевськ, Нойшатель, Берлін-Нойкельн, Суботіца, Тільбург, РеджіоЕміліа, Патрас, Осло, Мелітополь – взяли участь у пілотному проекті Програми в 2008 з метою первинного тестування та подальшого розвитку аналітичних та практичних інструментів (Див.: Додаток 1). Серед критеріїв відбору цих міст були прихильність міського керівництва до роботи з етнокультурним розмаїттям, наявність надійної мережі громадських організацій, зацікавленість міських службовців і місцевих ЗМІ [2].

По успішному завершенні пілотного проекту, Програма додатково залучила ряд досвічених експертів, оцінщиків, та організацій, результатом співпраці яких було розширення як самої мережі інтеркультурних міст, так і її концептуальної основи: такі поняття, як «інтеркультурні лінзи», «модель управління для інтеркультурного розвитку», «індекс інтеркультурних міст» [2].

У 2011 році, дев'ять інших міст – Боткирка (Швеція), Копенгаген (Данія), Женева (Швейцарія), Дублін (Ірландія), Лісабон (Португалія), Лімассол (Кіпр), Лондон-Люшем (Великобританія), Печ (Угорщина), Сан-Себастьян (Іспанія) – приєдналися до Програми, щоб скористатися досвідом та експертної підтримкою для розробки своєї власної інтеркультурної політики. Залучилися також до Програми 23 міста, учасники мережі Європейські міста.

Сьогодні Програма Ради Європи «Інтеркультурні Міста» зазнала успіху на більш широкому міжнародному рівні. В даний час, більше 70 міст світу застосовують урбаністичну модель інтеркультурної інтеграції, включаючи такі міста як Мехіко, Монреаль, міста Японії і Південної Кореї, виявляють зацікавленість представники міст Сполучених Штатів Америки.

Враховуючи ефективність Програми, Комітет Міністрів Ради Європи на своєму засіданні 21 січня 2015 року видав Рекомендацію державам-членам Ради Європи щодо втілення урбаністичної моделі інтеркультурної

інтеграції в місцевих органах управління та при розробці національної інтеграційної політики та політики управління різноманітністю [3]. Зокрема, документ рекомендує довести урбаністичну модель інтеркультурного інтеграції та інструменти для її втілення до відома місцевих і регіональних органів влади, а також до відома відповідних національних, регіональних та місцевих установ, організацій та мереж. Він також опонує заохочувати реалізацію урбаністичної моделі інтеркультурного інтеграції на місцевому рівні в межах існуючих можливостей компетенцій, та підтримати створення національних міських мереж для обміну досвідом та навчання у цій галузі. Й наразі, коли євроінтеграційні прагнення України стали невід'ємними реаліями політичного сьогодення, а європейські орієнтири набули практичного втілення у низці рішень та дій і української держави, й офіційних органів Євросоюзу, так важливо нашим меріям при перегляді політики міжкультурного діалогу і управління різноманітністю скористатися цими Рекомендаціями Комітету Міністрів Ради Європи.

Чинний етап впровадження моделі інтеркультурної інтеграції (розробленої Програмою «Інтеркультурних Міст» Ради Європи) в сфері інтеграційної політики на місцевому рівні ґрунтується на вказаній ухвалі й підтверджує незмінність наступних стратегічних засад, мети і засобів втілення конкретних етапів і розділів Програми: досягнення порозуміння та більшої єдності інтеграції учасників. Ця мета може досягатися, зокрема, шляхом проведення спільних дій у сфері міграції, інтеграції та зв'язків з громадськістю; важливість створення простору для міжкультурного обміну та обговорення, сприяння у забезпеченні доступу і цивільних прав та розвитку інтеркультурної компетентності, особливо на місцевому рівні.

Щодо участі України в Програмі Ради Європи «Інтеркультурні міста», то зазначимо, що на сьогодні прямими учасником Європейської Програми інтеркультурних міст є Вінниця, Мелітополь Запорізької області, Павлогдад – Дніпропетровської, Прилуки – Чернігівської, Суми. Наразі мережа включає ті українські міста, які дійсно бачать потенціал і усвідомлюють перевагу етнокультурної різноманітності для розвитку своїх громад, а також стратегічно підходять до втілення моделей інтеркультурної інтеграції в політику і управління своїми територіями.

Цей підхід української мережі спирається на документи та стандарти Ради Європи у сфері етнокультурного розмаїття та захисту міноритарних культур, інтеркультурної компетенції, багатомовності, інтеркультурної освіти, боротьби з расизмом і ксенофобією, запобігання ненависті, ролі ЗМІ в розвитку культури толерантності, взаємодії мігрантів та приймаючих суспільств і інтеркультурної компетенції соціальних послуг. Інтеркультурна модель розвитку українських міст, випробувана та розвинута в рамках Програми Ради Європи «Інтеркультурні міста», дозволяє сьогодні впроваджувати нові прийоми управління, громадської участі, міжсекторної взаємодії, проектних підходів, тощо для успішного майбутнього розвитку. співпраця з існуючими національними мережами та об'єднаннями інтеркультурних міст в Європі відкриває можливості

успішного партнерства, обміну досвідом та ідеями інтеркультурного діалогу [4].

Сьогоднішні завдання впровадження в процес міського розвитку Програми «Інтеркультурні міста» полягають насамперед в об'єднанні зусиль різних секторів і мобілізації внутрішніх ресурсів, що впливають на покращення якості життя городян, що сприяють зміцненню взаємин між культурними спільнотами міста та формуванню сучасної міської політики [4]. Саме тому ці міста беруть активну участь у практикумах з обміну досвідом не тільки зі своїми українськими колегами, але й з представниками національних інтеркультурних мереж та міст Європи.

Література

1. Інтеркультурні міста [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.model21.in.ua/>.
2. Межкультурные города: К модели межкультурной интеграции (Результаты совместной программы Совета Европы и Европейской Комиссии «Межкультурные города») Совет Европы: ТОВ «Мастер книг», Киев. -161 с.
3. Recommendation CM/Rec(2015)1 of the Committee of Ministers to member States on intercultural integration [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2282331>
4. Афанасьєва Л. В., Рубікондо-Хованова К. Інтеркультурне місто як модель інтеграції українських спільнот у сучасний європейський простір / Л. В. Афанасьєва, К. Рубікондо-Хованова // Українознавчий альманах. – Випуск 18, К., 2015. – С.13-17.